

6.
Serenissimi & Potentissimi
Borussiae Regis

DECLARATIO

Qua ejusdem

Erga Sacram Regiam Polo-
niae Majestatem

&

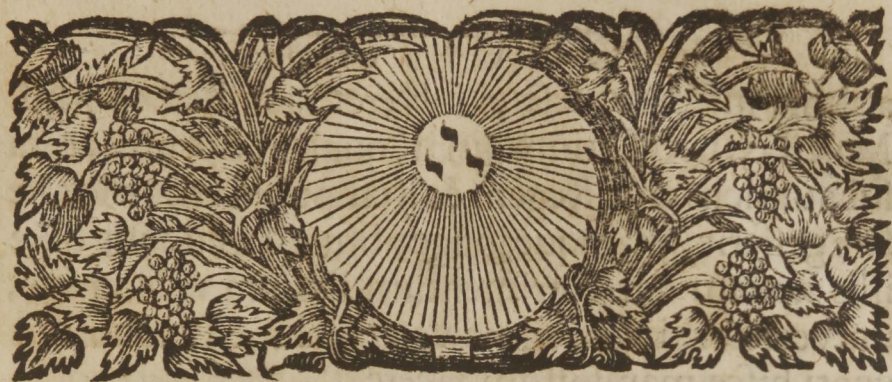
Serenissimam Rempubicam

Amicitia, studium & affectus ab ipsis
Regni initiis variis Documentis
demonstratus asseritur,

&

*A fictis aut in falsum detortis quorundam
malevolorum obtreclationibus vindicatur.*

60
ANNO MDCCXIX.

SUÆ Regiæ Majestati Prusiæ nihil æque tam acerbum evenire potuit, quam quæ ad aures Ejus pervenit falsa imputatio, animi sui in fortissimam Polonorum gentem, à se in summa semper existimatione habitam, iniquioris; videlicet Rempublicam per damna & injurias à Se lacesitam, & longe graviora secretis molimini-bus agitari, eoque præcipue sine copias militares adeo numerosas, ceterosque bellicos apparatus instrui, ut junctis cum Sacra Tzarea Majestate viribus rem Poloniæ per damna accidere, Regnum per partes diripere, urbes, provincias avellere, inque suam potestatem redigere posset.

Ut igitur iniquis ejusmodi accusationibus, quæ totam Poloniam pervagatæ omnium fere

animis infedere, sese exsolveret Sacr. Reg. Boruss. Majestas, necessarium duxit, qualem à primis regni sui auspiciis erga Regem & Rempublicam Poloniæ sese gesserit, quamque longe abfuerit à cunctis quæ illis noxam aut detrimentum illatura viderentur, universo orbi, præcipue vero inclutæ Polonorum genti hisce manifestum facere.

I.

Primum, quod erga Poloniam in ipso mox initio suscepti regiminis observandum fuit Sacr. Reg. Majestati officium, hoc erat, ut Pacta Velaviensia, Poloniam inter & Prussiam intercedentia, denuo firmarentur, & quando in Prussia à S. R. M^{te} homagium accipiendum esset, Rex & Respublica ad solennitatem invitarentur, inque formula Juramenti eventuale Poloniæ homagium comprehenderetur.

Utriusque præstationem Regi Regnoque Poloniæ promptè pollicita est S. R. M^{tas}, maximeque volenti sibi evenisset, si hac in parte tenor Pactorum rite fuisset observatus.

Haud equidem constat S. R. M^{ti}; quæ præcisè causa fuerit hujus omissionis; & quare in momento adeo essentiali, quoque Jura Regni Poloniæ in
Prussia

Prussia eventualiter reservata, principaliter nituntur, ex parte Poloniae Pacta accuratius servata non fuerint. Ipsi saltem eo respectu imputari nihil potest, posteaquam re ipsa omne id implevit, quod ab Ea Pactorum tenor exigebat. Atque insuper etiam, cum à parte Poloniae omnino cessari animadverteret, per literas singulariter ad Regem Poloniae, verbis quam officiosissimis quamque accuratissimis perscriptas, pro Se Posterisque suis Regi Reipublicae cavit, quamvis neque Pacta repetito jurejurando confirmata, neque eventuale homagium Regno Poloniae praestitum esset, id tamen in noxiam consequentiam haudquaquam valiturum, verum cuncta praedicto Regno in Prussia competentia Jura pariter ac si omnia rite perfecta fuissent, salva & integra permanitura.

II.

Neque multo postea Poloniae Saxoniaeque grave periculum emicuit. Advenerat è ditione Turcarum in Pomeraniam Rex Sueciae nuper fato defunctus, novumque impetum in Regem Regnumque Poloniae ingenti conatu moliebatur, neque dubium erat, quin contractis suis in Germania copiis, denuo in Poloniam fuisset perrupturus, ferroque & flammis cuncta vastaturus, nisi à S. R. M^{te} Prussiae ^{hu}probitus fuisset.

Testes sunt Regii Poloniæ in aula Regia Prussiæ tunc præsentēs Ministri , & adsunt alia præterea documenta , quæ fidem faciant , solam S. R. M^{tem} causam publicam tunc sustinuisse , & quamvis ratione suorum commodorum , æquis admodum conditionibus cum Rege Sueciæ transigere in proclivi haberet , id tamen facere recusasse , Regemque Sueciæ in Stralsunda ingenti exercitu oppugnasse , donec inde ultra mare repelleretur , unice ob eam causam , quod à proposito regrediendi in Poloniam , bellumque ibi renovandi averti se non pateretur.

Statim à suo è Turcia reditu Rex Sueciæ Landgravium Hasso - Cassellanum ad S. R. M^{tem} mandavit , cum pollicitationibus admodum proficuis , quibus tamen , quod præcipua conditio adjecta erat , ut liberum ipsi esset Poloniam armis denuo invadere , idque S. R. M^{tas} Prussiæ ne impediret , adeo non favit S. R. M^{tas} , ut Landgravium re omnino infecta à se dimitteret , ex quo verissime asseri potest , S. R. M^{tem} Prussiæ totam illam expeditionem Stralsundensem , unice eo fine suscepisse , tantumque sanguinis & opum impendisse , ut Regno Poloniæ integra quies servaretur , neque per iteratam Regis Sueciæ invasionem in novam calamitatem præcipitaretur , quod nisi
Sua

Sua Reg. M^{tas} Prusfiæ effecisset , facile evenire potuisset , ut universum Regnum ab eo tempore huc usque belli flammis correptum undique arderet.

Enimvero S. R. M^{tas} Poloniæ suis etiam copiis , quarum virtuti & rebus strenue gestis sua laus debetur, expeditionem eandem Stralesundensem adjuvit, eæ tamen numero inferiores erant, quam ut tantam rem solæ peragerent. S. R. M^{ti} Prusfiæ vero justus adfuit exercitus , res tormentaria instructissima , cum omni necessario instrumento & apparatu copiosissimo , magnus præterea numerus navigiorum , quibus ad transfretandum in Rugiam opus erat, suis sumptibus accitus, ipsisque copiis Regis Poloniæ alendis , pecunia & annona suppedita^{ta}, cunctaque hæc Regiæ Majestatis Poloniæ probe cognita.

Quodsi animus fuisset S. R. M^{ti} mala Poloniæ in sua commoda vertere, in turbido piscari , & provinciarum aliquam occupare, certe tunc opportunum tempus agendi adfuisset. Neque enim Rex Sueciæ vel olim quicquam omisit vel tunc omittebat, ut magnificis pollicitationibus S. R. M^{tem} contra Poloniam in suas partes adduceret, aut saltem impetraret, ut
sibi

sibi liberum relinqueretur, sua contra Poloniam destinata soli perficere. Verum inde ab initio præsentis belli Suedici, hanc sibi legem domus Brandenburgica constanter proposuit, & hæcenus observavit, bello contra Poloniam non immisceri, nec quicquam facere aut committere quod in detrimentum Reipublicæ cedere posset. Quinimo, quamprimum bello Gallico se expedivit S. R. M^{tas}, partibus Regni Poloniæ accesit, & hosti ejus, Regi Sueciæ, se opposuit, nullum ne minimum à Regno Poloniæ præmium aut retributionem, quod quidem, si fecisset, ab æquitate haud erat alienum, vicissim pacta.

III.

Medio tempore præsentis in Polonia diuturni belli, id quod turbatis adeo rebus evenire solet, tantum invaluit Polonorum, qui propius limites ditionum S. R. M^{tis} in Prussia accolunt, insolentia & ferocia, ut intra territorium S. R. M^{tis} & in ejus incolas, tantum non continuis injuriis & sæva violentia grassarentur. Incendia, rapinæ, prædæ, hominum pecorumque abactus, quicquid durum in aperto bello à manifestis hostibus exerceri posset, in terris S. R. M^{tis} Prusiæ à Polonis patratum est. Quas eapropter in Poloniam de-

detulit querelas S. R. M^{tas} Prusfiæ, adeo non sunt auribus admiffæ, ut ne inquisitionem quidem factorum instituere lubitum fuerit, tantum abest, ut injuriarum damnorumque illatorum facta fuerit reparatio.

Quamvis autem hoc ipso, jus fasque abunde natum sit S. R. M^{ti} ab ejusmodi injuriis seipsam vindicare, neque deessent in promptu media viresque exsequendi, abstinere tamen maluit, & præsentium temporum calamitati aliquid concedere, spe persuasa, fore, ut post reductam pacem cunctæ istæ turbationes omitterentur, animorumque in Polonia ad confinia provinciarum S. R. M^{tis} ferocia sensim mollesceret.

IV.

Eadem quoque moderatio à S. R. M^{te} servata est, ratione Vectigalium & Teloniorum in Polonia & Lithuania, contra expressam Pactorum dispositionem aut recenter institutorum, aut supra antiquum modum adauctorum. Quamquam enim subditi S. R. M^{tis} hisce recentibus aut antiquis noviter adauctis teloniis summopere aggraverentur, parique jure fas fuisset S. R. M^{ti} in suis terris Prusfiæ teloniorum rationem immutare, eum tamen modum constanter abnuit,

& intra repræsentationes, voce & scriptis ad aulam Regiam, ipsaque nupera Regni comitia delatas, rem subsistere passa est.

Cuncta hæc luculenter ostendunt, S. Reg. M^{tem} vel justis causis commotam, non tamen ab animo suo impetrare potuisse, ut in gentem Polonam inimicitias exsereret. Neque tamen eo minus in tantam processit occultorum in Polonia S. R. M^{tis} adversariorum malitia, ut Ei diversa Poloniæ perniciofa molimina affingere non vereantur.

V.

Primarium hoc est, quod civitati Elbingensi, Episcopatui Varmiensi, ipsi Prussiæ Polonicæ, & Pomerelliæ, postremo nunc etiam Curlandiæ & Dantisco, imminere insimulatur, easque regiones, urbes, provincias, per vim in suam potestatem redigendi, & à Polonia avellendi, consilia agitare.

Verum enim vero omnes istas incusationes falsas nulloque fundamento nixas, ipse eventus in hunc diem comprobavit, & neque in scripto produci quidquam potuisse, neque reipsa actum aut consecutum esse, unde S. R. M^{tas} ejusmodi fines aut destinata cogitasse coargui possit. Etenim res ipsa loquitur, adversus Elbingam, Varmiam,

miam, Prussiamque Polonicam, nihil unquam tentatum, amicitiae potius & bonae viciniae jura, cum his pariter atque ceteris, Regno Poloniae subiectis, Prussiae, qua in ditione S. R. M^{tis} est, collimitaneis provinciis & regionibus, fuisse observata.

Civitatis Gedanensis securitatem inter praecipuas curas S. R. M^{tis} semper fuisse, minus dubium videbitur cunctis, qui situm urbis cognitum habent, & quantopere intersit S. R. M^{tis}, praesentem ejus statum integrum conservari, quanta sit subditorum, è propinquis S. R. M^{tis} territoriiis, cum ea urbe commerciorum frequentatio, quantumque utilitatis inde invicem exundet. Si quas in angustias aut molestias Urbs adducta esset, quoties pro auxilio ad S. R. M^{tem} confugit, nunquam non Ejus intercessione & opera sublevata est, neque vel ipsa civitas negabit, eas in rem suam haud una vice insigniter profecisse.

Verum posteaquam haec ipsa Urbs, cum subditis S. R. M^{tis} Prussiae, duriter agere cepit, & lortes pecuniarum in fide ejus collocatarum, pariter atque usuras ex pacto debitas exhibere recusavit, adeo ut exinde complures creditorum, in saevas angustias & extremam miseriam adigerentur, nemo facile improbaturus est, S. R. M^{tem} ea

propter serio expostulasse , cum adjuncta significatione , in tam justa causa , subditis suis tuendis pro consequendo eorum jure Se non defuturam.

Non tamen ultra verborum contestationem res processit , vis autem aut rigor in Urbem admissus non est , nec violentiæ quicquam perpetratum.

VI.

De negotio Curlandiæ vehementes quidem per totam Poloniam exaudiuntur clamores , quamque S. R. M^{tas} idcirco fovet , intentio , in deterrimum sensum detorquetur , videlicet , id agere S. R. M^{tem} , ut eum Ducatum a Polonia avellat , Regni & Reipublicæ in eum competentia jura penitus labefactet , terrasque Curlandiæ , reliquæ Prussiæ Brandenburgicæ annectat.

Quicquid hujus est , vanum est & inane. Ejusmodi cogitatio neque subiit animum S. R. M^{tis} , nec ullo tempore subibit.

E contrario fide verbi Regii profitetur S. R. M^{tas} , Ducatum Curlandiæ & Sengalliæ , cum omnibus illuc pertinentibus , non in præsens tantum , quousque Dux Ferdinandus in vivis supererit , sed & post ejus fata , sub directo & supremo Regni Poloniæ dominio manere , neque vel minimum

num inde decerpi, nedum ab ea Corona¹ avelli, aut cujuscunque alterius, præterquam Regni Poloniæ, dominio subjici debere.

Porro pro Se Suisque Posteris in sempiternum spondet S. R. M^{tas}, vel unicum rusticanum prædium, aut quicquid, quam sit exiguum, quod Curlandici juris est, se non petituram. Quin etiam solenni cum S. Tzarea M^{te} pacto quam validissime se obstrinxit, neque Se, nec qui ex se nascentur Posterì, unquam quicquam, quocunque tandem obtentu, in Curlandiam juris sibi arrogaturos, verum eam regionem, perpetuo singularem, a Regno Poloniæ dependentem Provinciam, esse & manere debere.

Iuxta tamen confidit S. R. M^{tas} in amante justitiæ & generoso Regiæ M^{tis} & Gentis Polonicæ animo, æquum arbitratos, ut, quæ post fata Ducis Ferdinandi, Curlandiæ imminet ingens rerum mutatio, S. R. M^{tis} Propinquis sanguine junctis, pars eadem domo ortis, pars per matrimonia insitis, pars aliunde sub ejus protectione dependentibus, ratione suarum in Curlandiam, ex capite, five Alimentorum, five Dotium & Dotalitiorum, five a Majoribus provisarum Ordinationum, seu denique ex capite bonorum Allodialium, præter ea, quæ proprie feudalia, & ab illis distincta sunt,

existentium, summo jure competentium actionum satisfiat, eoque respectu de necessaria securitate, & consequendi juris æqua ratione, mature prospiciatur.

Præsertim cum inter has illustres Petitrices aliquot existant Principes fæminæ, quæ à prima infantia, nec unicum obulum è Curlandia accipere, quibus pro hypotheca obligata Domania crepta, & aliis tradita, quibusque proinde, pro ratione excelsæ originis, extrema inopia incubuisset, nisi per Divinam Providentiam aliunde illis fuisset consultum.

Et quoniam exiguum non est quod petitur, sed ad complures milliones ascendit, tanto gravior causa est eas petitiones movendi, quandoquidem, si, quod fama circumfertur, Curlandiæ Ducatus, corpori Regni Poloniæ conjungendus, & in Palatinatus esset describendus, non constaret illustribus Petitricibus, qua via aut in quos, actiones pro consequendo jure suo instituendas essent habituræ.

Quæ in medium allata fuit propositio, Marchionem Brandenburgico - Svetanum, à Rege Regnoque Poloniæ Ducatum Curlandiæ feudi jure accepturum, ea lege, ut cuncta illa nomina
in

in se transferat, eisque feudum Curlandiæ liberet, ea utique tanto facilius approbationem habitura credebatur, quod antehac aula Polonica Ducatum Curlandiæ in Principem Weissenfelsinum transferre intendisset, absque tamen eo onere, in quem casum omnis illa præstatio illustribus Petitricibus facienda, in ipsam Rempublicam devoluta fuisset.

Sane volenti S. R. M^{ti} erit, expectare media a S. R. M^{te} & Republica Poloniæ adinvenienda, qua ratione prædictis Petitricibus satisfieri possit.

At vero iniquum & ab omni jure summopere alienum foret, per speciem Juridicæ actionis, quæ quidem minæ jactatæ sunt, revera autem DEO & quicquid est justitiæ adversantis, Earum jura convellere, illisque Eas protinus exuere velle

Enimvero melior spes tenet S. R. M^{tem}, fore, ut a se propositum inque æternis Poloniam inter & Prussiam constitutis pactis radicum modum, Regia M^{tas} & Respublica Poloniæ amplectatur, nimirum, ut ex parte Reipublicæ, æque ac Petitricum, Commissarii paribus utrinque mandatis & auctoritate muniti, quam primum constituantur, qui cunctas illas prætensiones intime excutiant, ad constituendum liquidum deducant, in-

inque certos modos illud exsolvendi amice consentiant. Quo in negotio ipsa S. R. M^{tas}, propter suas in eo versantes proprias rationes, una concurret, & ita rem gerere sibi proponit, ne mutua Sibi cum Republica intercedens benevolentia vel minimum detrimentum patiatur.

VII.

Porro hoc etiam admodum traduci videtur, & in malam partem trahi, quod S. R. M^{tas} Prusfiæ per occasionem hujus negotii Curlandici, nempe, jam memoratæ pollicitationis, mediante successione Marchionis in Curlandia, eam provinciam ab immensis in ea hærentibus debitis & prætensionibus eliberandi, Status provinciales Curlandiæ compellaverit, eo nimirum obtentu, quod ad modo dictos Status neutiquam pertineat, negotio successionis se ingerere, quodque ea compellatione Regis & Reipublicæ in Curlandiam jura violentur.

Ista vero objectio justissime refellitur eo, quod, quæ cum Statibus provincialibus Curlandiæ acta & communicata sunt, accessionem consensus Regii & Reipublicæ, pro successione Marchionis interponendi, neutiquam excludant, quodque pro eo impetrando Rex & Respublica pari-

pariter implorandi fuissent. Quæ vero super ea
 successione facta est Ordinum provincialium
 Curlandiæ interpellatio, exemplo vel ipsorum
 Regum Poloniæ, singulatim Johannis Casimiri,
 & hodie regnantis Regis nititur. Et Johannes
 quidem Casimirus, adhuc Princeps, quomodo
 pro successione in Curlandia Status ejus provinciæ
 adierit, ipsius epistola, huic apologiæ † subjecta, sub lit. A.
 ostendit. Ea vero quæ inter Regem & Tzarem sub lit. B.
 sancita est, pariter hic † adjuncta Conventio,
 luculenter ante oculos exponit, Status Curlandiæ
 præcipue interpellatos, & tanquam primum mo-
 bile adhibitos fuisse, quo tempore modernus Rex
 Principem Weissenfelsinum Ducatui Curlandiæ
 imponere affectabat, quod ipsum ex alia quoque, sub lit. C.
 hic etiam † subjecta, epistola apparet, à Regia
 Majestate Poloniæ ad Status Curlandiæ perscripta.

Præterea hoc quoque contra successionem
 Marchionis in Curlandia allegatur, in Constitu-
 tione Regni Poloniæ Ao. 1589. provisum esse,
 quandocunque feudi Curlandici apertura contin-
 geret, illam provinciam in unum cum Regno
 corpus coalescere debere. At vero, hujusmodi
 Constitutio Diplomati subjectionis Curlandiæ
 adversatur, cujus vigore Curlandia Principatûs
 titulo ornata est, qui sane per subsequentem in-
 C cor-

corporationem esset defiturus, illa abhinc in Palatinatus & Capitaneatus distribuenda. Cautum præterea est prædicto Diplomate, ne circa jura, privilegia & præprimis circa usum Sacrorum & receptos secundum Aug. Confess. ritus, denique circa superioritates, præeminentias, dignitates, possessiones, libertates & plebiscita quibus civitates omniumque Curlandiæ ordinum subditi antea gaudebant, ulla unquam fieret mutatio, consuetudines potius & mores antiqui in pristino statu servarentur, quod, quo pacto observari, eademque in sacris & profanis res publicas privatasque administrandi ratio retineri possit, si Curlandia in unum idemque Corpus cum Polonia coalescat, nemo facile comprehendet.

Periit profecto funditus res Evangelica per omnem Curlandiam, si ille qui nunc invaluit, & nuper Varsoviæ in Comitibus Regni quasi legis vim accepit, in Polonia cum Dissidentibus agendi modus, ad Protestantes Curlandiæ etiam pertinere debet, illos nimirum post incorporationem eodem jure cum reliquis Polonis censeri debere quis dubitet.

Accedit, quod Status Curlandiæ super Constitutione Anni 1589. non sint auditi, quod tamen,
ut

ut in negotio, in quo gravissimum eorum præjudicium versabatur, omnino fieri oportebat.

Primarium verò, quod isti constitutioni obstat, eamque penitus convellit, momentum est, quod exorto postmodum casu aperturæ, nulla plane ejus ratio habita, sed in vacuum à Friderico Duce Principatum, nullo ad Constitutionem respectu, secundum intercessionem Nobilitatis Curlandiæ, Jacobus Dux Curlandiæ fuerit institutus, id quod è literis Investituræ luculenter apparet.

Quod si etiam aliqua Constitutio, qualis illa A. 1589. esse fertur, extaret, & valida censeretur, S. R. M^{tas} Poloniæ nunquam in animum induxisset, cum extraneis Principibus pacta inire, ut, non post fata demum moderni Ducis Curlandiæ improlis, sed vel ipso vivente, Curlandia in alium Principem transferatur : id quod tamen per memoratum Tractatum factum est. Hæc enim nihil aliud nisi manifesta contraventio legibus Regni censenda foret, quam in S. R. M^{te} Poloniæ vel cogitare aut suspicari nefas est.

Postremo illud quoque adhuc monendum est, tametsi etiam concedatur, quod tamen ex tot ac tantis rationibus merito adhuc in dubium

vocandum est, Curlandiam post fata Ducis Ferdinandi sine legitima prole Mascula decedentis Poloniae incorporari debere, nulla tamen ratione prætendi posse, ut casu hoc eveniente Vidua Dux Curlandiæ, Ducissa Coburgensis, & Serenissimæ Sorores ultimo defuncti Curlandiæ Ducis, cum Abbatissa Hervordienti, pariter quoque omnia jura amittant, quæ illis sive ex Capite Allodii cum feudo Curlandiæ nihil commune habentis, sive ex prætensionibus avitis, Pactis etiam Dotalibus, Contractibus & Donationibus, Dotis etiam & alimentorum nomine debentur, & quorum maxima pars Regum etiam Poloniae Confirmationibus & Concessionibus firmata est, quin potius Serenissimas Principes hasce Fœminas summo jure summaque æquitate postulare, ut quisquis tandem futurus est Curlandiæ Princeps, de hisce omnibus iisdem satisfaciat, neque Possessionem Ducatus ingrediatur, antequam hac de re plena illis præstita sit securitas.

VIII.

Denique abunde constat S. R. M^{ti} quam alienæ quamque adversæ ideæ, ob Regiam dignitatem, à Parente suo gloriosæ memoriæ, ante hos fere viginti annos, domui suæ illatam, inclutæ genti Polonicæ hætenus fuerint impressæ.

Diffe-

Differebatur recens dignitas , tanquam Regno Poloniæ summe injuriosa & damnosa ; Prussiæ Reges titulum hunc in abusum tracturos ; neque aliud intendi , nisi ut Pacta Poloniæ cum Prussia Brandenburgica intercedentia labefactentur , aut protinus evertantur ; & alia complura Poloniæ molesta accersantur.

Sæpius equidem à S. R. M^{te} declaratum est , Regia dignitate , nihil penitus novorum Jurium , potestatis & potentiae , in præjudicium Regni Poloniæ , sed unice novos honores quæsitos , Seque nihilominus Pacta constanter & sancte observaturam , nec ulla vel minima parte contra ea ituram , Regno quoque Poloniæ reservatum in Prussia eventuale jus succedendi , salvum & intactum permanfurum , neque ei per dignitatem Regiam quicquam decessurum.

Cuncta hæc nondum quidem hucusque profecere , ut omnimoda animorum in Polonia satisfactio conciliaretur : non tamen ea de causa , quod titulus Ducatus Prussiæ Regio commutatus Regno Poloniæ damnum aliquod attulerit , sed ideo , quod nonnulli , qui amicam & concordem domus Brandenburgicæ cum Republica communicationem obliquis oculis intuentur , sibi & suis

fuis in oppreffionem Reipublicæ tendentibus moliminibus, exinde obftacula metuunt, hinc obtentum cupide quærerent, Commertium per epiftolas & legationes, Rempublicam inter & S. R. M^{tem} Pruffiæ, turbandi & fiftendi, forte etiam, fi qua occasio aliquando fe offerat, caufas apertæ collisionis S. R. M^{tis} cum Polonia inde eliciendi. Alioquin enim, & nifi malignorum ejusmodi pravæ intentiones intercederent, fieri non posset, quin Natio infigni pollens fapientia & perfpicacitate, qualis Polonorum præ cæteris efle agnofcitur, dudum intellexiffet & judicaffet, à Corona Pruffiæ nullum fe detrimentum pati, neque intuitu jurium Poloniæ in Pruffiam competentium, quicquam differre, Regis aut Ducis titulus ab ejus poffeffore præferatur.

Viginti prope anni, uti modo dictum, effluxere, ex quo titulus Regius penes domum Electoralem Brandenburgicam fuit. Per totum tam longi temporis tractum, per tot tamque notabiles, in orbe Chriftiano, præcipue autem in ipfa Polonia, factas rerum conversiones, faltem aliquid fele exteruiſſet, fi quid Poloniæ noxii Regalis hæc Pruffiæ dignitas contineret, aut detrimentum aliquod Poloniæ inde obvenire posſet.

Neque

Nèque tamen per omnes hos viginti annos vel minimum ejus rei apparuit indicium.

Pacta, Constitutiones, Jura & Consuetudines, inter utrumque Regnum & Gentem continue eadem permansere. A parte S. R. M^{tis} nihil unquam allegatum est, quo ex causa consecutæ Regiæ dignitatis, hoc vel illo in Pactis contento articulo se exsolvi, aut eapropter quicquam innovari, aut prærogativam quamcunque concedi postulasset. Sed & in futurum eandem rationem servare placet, etiamsi Polonia Prussiaque, ad finem usque ævi, id quod eventurum speratur, in præsentì statu essent duraturæ.

Enimvero non ingratum foret S. R. M^{ti} negotium hoc cum Republica componi, quo liberius & expeditius, super communibus commodis, sibi invicem arctissime connexis, consilia in commune conferri possent: non tamen abnuit S. R. M^{tas}, siquidem Reipublicæ magis placeat, rem in præsentì statu relinqui, quamdiu illi visum fuerit, in eo acquiescere, neque ob id singulari, quam de Republica habet, summæ existimationi, aut desiderio, commoda ejus, quantum in sua erit potestate, promovendi quicquam decedet.

Interèa pro solatio erit S. R. M^{ti}, Dignitatem suam, ceterorum omnium, vel maximorum & potentissimorum, Europæ Principum consensu assertam, seque consequenter ab illis ea distinctione frui, quæ à nonnullis ceterorum Regum adhuc desideratur, neque hæctenus, quantumcunque pro ea consequenda vehementer laborarent, impetrari potuit.

Hæc fere sunt omnia illa argumenta, quibus S. R. M^{tas} infensi in Regnum Poloniæ animi infimulatur, & è quibus propositum, damna & injurias inferendi speciosè elicitur.

Non dubitat S. R. M^{tas} ad rectum æquumque universi Orbis, præcipue autem è Polonica gente, eximia ingenii & penetrationis gloria incluta, animorum, aliunde & aliis de causis haud præoccupatorum, judicium provocare. Et si cuiquam idcirco scrupulus aliquis reliquus hæreat, ultro ampliorem dilucidationem pollicetur, donec unicuique plane fuerit satisfactum.

Unum rogat S. R. M^{tas}, ne ex suo armorum paratu sinistras suspiciones insinuari sibi Respublica patiatur. Prosperatum alioquin a DEO S. R. M^{tis} regimen, hoc tamen habet molestæ adversitatis,

tatis , apertis occultisque inimiciis esse obno-
 xium : invideri fortunæ & incrementis domus ,
 neque admodum dissimulari , si qualiscunque oc-
 casio se præbeat , non defuturos , qui Ei cum uni-
 versa domo extremam ruinam essent accersituri.
 Cunctis his machinationibus non habet quod op-
 ponat S. R. M^{tas} , post Deum & amicorum opem ,
 nisi robur armorum. Ea igitur est unica & ge-
 nuina causa , qua adducta & quasi compulsa est
 S. R. M^{tas} , apparatus armorum suorum , ad eum
 modum , qualis pro tempore existit , instruere.
 Non ut gravis fiat cuiquam vicinorum , aut vim
 alicui inferat , neque ut per injuriam fines suos
 promoveat : sed id unum sibi propositum tenet ,
 ut quæ à Deo collata , & à majoribus jure succe-
 ssionis derivata in se accepit , integra conservet ,
 suosque vicinos & amicos , præcipue vero gen-
 tem Polonam , cui æterni foederis vinculo con-
 juncta , cujusve libertas & prosperitas Suæ domus-
 que suæ incolumitati adeo arcte innexa est , quo-
 tiescunque necessitas postulaverit , juvare & gra-
 tum facere possit , neutiquam vero , nec ulla un-
 quam consideratione qualiscunque ea tandem
 fuerit , adduci se patietur , ut quicquam admit-
 tat , quod prædictæ inclutæ Genti vel minima

in re infestum , aut in detrimentum cedere valeat , id quod fide & verbo Regio , quorum observationem sanctam constanter habet , hisce quam firmissime pollicetur. Berolini , die 29. Mensis Martii, Anno reparatæ salutis MDCCXIX. & Regni Regiæ Suæ Majestatis VII.

FR. WILHELMUS,
 REX.

ILGEN.

LIT. A.

JOHANNES CASIMIRUS,
DEI gratia, Princeps Poloniae & Sue-
ciae, &c. Generose multum dilecte, Non
ignorat procul dubio Sinceritas Tua, quatenus ante an-
num in Comitibus Regni Varaviae habitis Rempublicam
pro obtinendo Ducatu Curlandiae interpellaverimus, &
in animis Dominorum Senatorum tantum favoris in-
venerimus, ut omnium fere suffragia in nostras partes in-
clinaverint, unde spem concepimus, fore, ut quæ tunc
secundum nos excidere sententiæ, in proxime futuris
Regni Comitibus haud immutentur, sed potius confir-
mentur, idque eo magis, quando relatum nobis est,
peracta nuper comitiola provincialia passim unanimi
consensu à nobis stetisse. Quoniam vero pergratum
nobis foret, si ipsi Provinciales Incolæ proprio motu
apud Regem & Rempublicam eo nomine intervenirent,
Sincer. Tuam, cujus pronam in nos benevolentiam &
fidem dudum spectatam habemus, suasu & auctoritate
S. R. Majestatis, hisce compellamus, velit negotium hoc
in rem nostram apud prædictos Incolas in eum modum
dirigere, animosque flectere, ut facilius promptiusque
intentionem nostram consequi valeamus.

Nos è contrario promittimus, universæ Provinciæ
Religionem & Privilegia, quibus in præsens utitur,
perpetuo conservaturos, prætereaque Sinceritati Tuæ
actualement gratiam opportuno tempore singulariter re-
laturos, ut præstitæ nobis fidelitatis eam nunquam pœ-
niteat.

niteat. De reliquo Sinceritatem Tuam Divinæ tutelæ commendamus, gratiamque nostram regalem pollicemur. Datum Varſaviæ, 26. Jan. 1638.

JOHANN CASIMIR, Pr.

Generoso ſingulariter nobis dilecto
Eberhardo Wolff, &c.

LIT. B.

Posteaquam Tzaarea Sua
Majeſtas, ut & Regia Sua Majeſtas Po-
loniæ, rationibus idoneis & prægnan-
tibus inductæ crediderunt, è re ſua eſſe, & ad
majorem mutuæ inter ſe bonæ voluntatis atque
propenſi animi Confirmationem pertinere, ut Se-
reniſſimo & Celiſſimo Principi, Domino Johan-
ni Adolpho, Duci Saxonie Weiſſenfelſenſi, Se-
reniſſima Princeps, Domina Anna, Princeps to-
tius Ruſſiæ, & Dux Vidua Curlandiæ, certis le-
gibus ſolenniter deſponſetur: Ea propter ſupra-
dictæ

dictæ suæ Majestates de pacto & conditionibus, quibus id institutum perfici & ad optatum finem deduci posset, per Ministros Plenipotentiariorum ad hoc ab utraque parte nominatos, sequentibus articulis rite convenere:

Artic. 1.

Pollicetur Tzaarea Sua Majestas, se juxta Conventionem, cum Ordinibus Curlandiæ initam rem eò dirigere velle, ut isti Regiam Suam Majestatem Poloniæ, Inclytamque Rempublicam per Deputatos solenni modo constitutos decenter & supplices implorent, velint ex dijudicatione suorum jam pridem adversus Ferdinandum, Curlandiæ Ducem delatorum gravaminum, quæ non minus Suæ Majestati Poloniæ, quam luculentius etiam Commissioni ab Eadem in Curlandiam missæ cognita atque perspecta sunt, declarare, præfatum Curlandiæ Ducem hoc Ducatu, tanquam feudo à Regia Sua Majestate & Republica dependente, & omni, quod in illum Ei hætenus competit, jure penitus excidisse, Regiamque Suam Majestatem cum Republica, Ipsius loco Ducatum hunc, cum omnibus ad illum spectantibus juribus, beneficiis, privilegiis & prærogativis, quibus Curlandiæ Duces hætenus gavisi sunt, in Principem Saxo-Weissenfelsensem, vi supremi, quod in Curlandiam habent, Dominii transferre & transcribere, Eumque de eo investire velle.

Artic. 2.

Vicissim spondet Regia Sua Poloniæ Majestas, quod non tantum pro se in illa Ordinum Curlandiæ vota & deside-

„desideria benigne consentire, sed etiam operam dare ve-
 lit, ut Respublica pari voluntate eadem comprobet &
 „ratihabeat : Cui fini assequendô dictam Rempublicam
 „ad id jam pridem præparare cœpit, & porro quoque
 „omnem impendet operam, ut Eadem penitus in hanc
 „sententiam pertrahatur.

Artic. 3.

Quibus ex voto succedentibus effectuique datis,
 nec non investitura Principi Saxo-Weissenfelsensi, pro
 Se Suisque hæredibus masculis ex legitimo Conjugio
 suscipiendis rite collatâ, matrimonium cum Serenissima
 Suæ Tzaareæ Majestatis ex Fratre Filia, viduâ initor,
 „& realis in Curlandenses Provincias immissio, sine
 „ullâ morâ suscipitor, ita ut neutrum sine altero fiat aut
 fieri possit.

Artic. 4.

Utraque Tzaarea & Poloniæ Majestas quoque pro-
 „mittunt, se Principi Saxo - Weissenfelsensi, ejusque
 successoribus feudalibus, Terrarum Curlandensium
 possessionem, cum omnibus iisdem annexis & ex anti-
 qua observantia competentibus Prærogativis, Juribus
 „& Immunitatibus, nullo excepto, conservaturas, &
 „contra quoscunque defensasque esse.

Artic. 5.

In specie vero sua Tzaarea Majestas alte memora-
 tam Ducem Viduam, ornatu, mundo muliebri, vasis
argen-

argenteis cæterisque Mobilibus & supellectile , tantâ Principe dignis instruet, omniaque Eidem in Ducatum Curlandiæ ejusve Præfecturas competentia jura , quocunque nomine venerint , Principi Saxo-Weissenfelsensi ipsiusque legitimis hæredibus & successoribus in favorem hujus matrimonii cedit atque remittet, Eidemque Duci Viduæ omnia & singula commoda & emolumenta, quæ Illi, cum primum proxime defuncto Curlandiæ Duci nuberet, pactis dotalibus concessit, nunc pariter concedet, quem in finem pacta dotalia cum defuncto Principe inita, ante consummationem nuptiarum bonâ fide communicabuntur, quò ad eorum formam & tenorem ea, quæ nunc conficienda sunt, conscribi queant.

Artic. 6.

Eâ tamen conditione, ut hæc ipsa Articulo præcedenti à sua Tzaarea Majestate in Principem Saxo-Weissenfelsensem facta cessio, & translatio prætensionum & Jurium, Duci Viduæ in Curlandiam competentium, in locum dotis demortuo Duci primum Conjugi promissæ succedat, & ad eam posthac in ære persolvendam Sua Tzaarea Majestas nullo modo teneatur; Serenissimus Princeps sponfus quoque Doti huic penitus renunciat, nec minus tamen omnia eademque lucra, quæ à defuncto Duce, Serenissimæ Viduæ, occasione contracti cum eo matrimonii promissa fuerant, sine ulla exceptione non secus ac si ista disertis verbis hic inserta & sigillatim expressa essent, præstabit.

Artic. 7.

Quod si autem res eo deduci nequeat, ut Ferdinandus Dux ditionibus suis penitus & in perpetuum ejicia-

- 13 ejiciatur : Id tamen Utraque Majestas effectura est, ut
 “Duci huic, quoad vixerit, annuâ, sed mediocri pensio-
 “ne, vel ab Ordinibus, vel ex redditibus Ducalibus sol-
 “vendâ prospiciatur, atque de hoc negotio cum Illo sub
 13 auspiciis Regiæ suæ Majestatis ante consummandum
 matrimonium transigatur. Convenit præterea inter
 Utramque Majestatem, ut modo dicta annua pensio
 Ferdinando Duci per omne, quod ei superest, vitæ
 13 tempus, utroque casu, sive feudo in totum privetur,
 sive minus, præberi debeat.

Artic. 8.

Placuit quoque & Utraque contrahentium pars
 “invicem promisit, se hanc de Matrimonio pactionem
 “eò usque celare, nec quicquam de eo evulgare velle;
 antequam singula Conventionis hujus Capita ad plen-
 um pervenerint effectum.

Artic. 9.

Ministri denique Serenissimorum Pacifcentium
 Plenipotentarii ex Utraque parte in id consenserunt,
 curatum iri, ut Utriusque Tzaareæ & Poloniæ Maje-
 statis Diplomata Ratificationis Conditionum supra
 scriptarum, intra octo hebdomarum spatium, alteri
 ab altero Tzaarea hac in Aula extradenda, in forma
 solenni & consuetâ rite exhibeantur.

In quorum omnium fidem Ministri modò memo-
 rati Plenipotentarii has pactorum unius ejnsdem-
 que tenoris litteras bis conscriptas & manibus suis sub-
 scriptas, figillisque corroboratas invicem commu-
 taverunt.

Acta sunt hæc, Petroburgi 12mo Decembris die,
 Anno post Christum natum 1717.

LIT. C.

FRIDERICUS AUGUSTUS

DEI gratia REX Poloniae, Dux Saxoniae,
Juliaci, Cliviae, Montium, Angriae
& Westphaliae, Elector, &c.

VOBIS Magnifici, Generosi, Consiliarii fideles nobis
dilecti gratiam nostram. Expofita sunt coram no-
bis, quæ in supplicibus epistolis vestris 28. & 31. Mart.
c. a, datis, de turbato statu Ducatum Curlandiae & Sem-
galliae relata continentur, pariterque ea, quæ per Dele-
gatum Vestrum, de ordinanda inibi Successione, & quod
eo nomine cognati nostri, Johannis Adolphi Saxo-Weif-
sensfeldensis Ducis, habita fuerit ratio, proponi curavistis.

Ad ea Sinceritates Vestras gratiosè celare nolumus,
quantopere calamitoso statu Provinciae Vestrae, qualis
voce scriptisque nobis ante oculos repræsentatus est, af-
ficiamur. Enimvero cum nihil quicquam magis in vo-
tis habeamus, quam ut Regnum nostrum & connexas ei
Provincias, diuturno bello & intestinis discordiis pessun-
datas, pristino flori & prosperitati restitutas conspiciamus;
pari cura, quantum fieri potest in hoc incumbemus,
ut quæ Ducatibus Curlandiae & Semgalliae super-
venere ingravationes, protinus releventur. Qua su-
per re, ad eas quæ à delegata pro discutiendis negotiis
vestris Commissione habitæ sunt deliberationes nos re-
ferimus, easque omni modo tueri decrevimus.

4. Cæterum pergratum nobis evenit , pro ordinanda
 « successione in jam memoratis Ducatibus Curlandiæ &
 « Sembergalliæ ad Cognatum nostrum, Ducem Saxo - Weis-
 « senfelsensem Sinceritates vestras respectum habuisse.
 Non potest non hoc propositum , tum propter insignes,
 quibus modo dictus Dux ornatus est, virtutes & merita,
 5. tum propter vinculum sanguinis Nobis cum illo interce-
 « dens, Nobis esse quam acceptissimum , neque à Nobis
 « quicquam omittetur , quod huic negotio promovendo
 « ullo modo conducere possit, curabimusque ut in proxi-
 « mis Regni Comitibus ex integro conficiatur. Quod re-
 16. liquum est, ad ea, quæ per magnum R. Cancellarium,
 Delegato vestro, cum nuper in Prussia essemus, hanc in
 rem verbis declarari mandavimus, provocantes, unum
 addimus , è re fore , ut ad proxime futura Comititia
 Grodnæ è medio vestri mittatis, qui negotiorum ve-
 strorum procuracionem agat. Gratiam nostram regalem
 S. V. pollicemur. Datum Dresdæ 21. Jun. 1718.

AUGUSTUS REX.

FLEMMING.

Statibus Ducatum Curlandiæ &
 Sembergalliæ

Responsum ad geminas memoriales
 literas S. R. M^{ti} exhibitas.

Simonis.

*Magnificis, Generosis, fidelibus Nobis
dilectis, constitutis Palatino, Cancel-
lario, Castellano, Mareschallo Provin-
ciali, primariis Consiliariis & universo
Ordini Equestri Ducatum Curlandiæ
& Semgalliæ.*

